

CARTES ONOMÀSTIQUES: LA CORRESPONDÈNCIA ENTRE ARTUR BLADÉ I RAMON AMIGÓ (1973-1981)

PINEDA VAQUER FERRANDO

Institut Ramon Muntaner

[Data de lliurament i acceptació: juliol de 2016]

PARAULES CLAU

Artur Bladé, Ramon Amigó, correspondència, onomàstica, toponímia, Benissanet, Societat d'Onomàstica.

PALABRAS CLAVE

Artur Bladé, Ramon Amigó, correspondencia, onomástica, toponimia, Benissanet, Sociedad de Onomástica.

KEYWORDS

Artur Bladé, Ramon Amigó, correspondence, onomastics, place names, Benissanet, Onomastics Society.

RESUM

Aquest article té com a objectiu donar a conèixer la correspondència entre l'escriptor Artur Bladé i Desumvila (Benissanet, 1907 – Barcelona, 1995) i l'especialista en onomàstica i també escriptor Ramon Amigó i Anglès (Reus, 1925–2011), de la qual se'n conserven un total d'onze cartes, dipositades a l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre i a la Biblioteca del Centre de Lectura de Reus. Aquesta correspondència es dedica principalment a aspectes relacionats amb l'onomàstica.

RESUMEN

Este artículo tiene como objetivo dar a conocer la correspondencia entre el escritor Artur Bladé i Desumvila (Benissanet, 1907 – Barcelona, 1995) y el especialista en onomástica y también escritor Ramon Amigó i Anglès (Reus, 1925–2011), de la cual se conservan un total de once cartas, depositadas en el Archivo Comarcal de la Ribera d'Ebre y en la Biblioteca del Centro de Lectura de Reus. Esta correspondencia se dedica principalmente a aspectos relacionados con la onomástica.

ABSTRACT

The purpose of this article is to publicise the correspondence between the writer Artur Bladé i Desumvila (Benissanet, 1907 – Barcelona, 1995) and his fellow writer, the onomastics specialist Ramon Amigó i Anglès (Reus, 1925–2011). A total of 11 of these letters are preserved in the Ribera d'Ebre County Archive and the Reus Reading Centre Library. This correspondence is largely devoted to aspects related to onomastics.

INTRODUCCIÓ

La relació entre l'escriptor Artur Bladé i Desumvila (Benissanet, 1907 – Barcelona, 1995) i l'especialista en onomàstica i també escriptor Ramon Amigó i Anglès (Reus, 1925–2011) es remunta a l'any 1967, sis anys després de la tornada de Bladé a Catalunya, quan s'instal·là a Tarragona i es convertí en un important agent cultural del Camp. Tal i com s'indica en el dietari bladerià *Viure a Tarragona*,¹ la primera trobada entre ambdós escriptors tingué lloc a Reus: els presentà el també escriptor Xavier Amorós, i aquesta relació es mantingué al llarg dels anys (al mateix dietari, que abraça l'interval que va del 1966 al 1976, hi ha fins a onze mencions a Amigó),² i es reflectí també en l'àmbit epistolar.

La correspondència que s'ha conservat entre ambdós escriptors constitueix un total d'onze cartes originals més quatre còpies, que es conserven al Fons Artur Bladé i Desumvila de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE) i al Fons Ramon Amigó de la Biblioteca del Centre de Lectura de Reus (BCLR). La primera d'aquestes cartes està datada de l'any 1973, mentre que l'última és de 1981, i, encara que totes tenen en comú que la temàtica de què tracten és la toponímica i l'onomàstica, es poden estructurar en tres blocs diferents.

El primer d'aquests blocs correspondria, de fet, a una sola carta,³ signada per Ramon Amigó el 3 de setembre de 1973, en la qual el reusenc, a més de donar compte de la seva lectura del llibre de Bladé *Crònica del país natal*, fa referència al I Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, que es va dur a terme l'any 1973 a la Sala de Comalats (la Conca de Barberà),⁴ a la revisió de les normes per a l'estudi de la toponímia establertes per Albert Manent i ell mateix, i finalment s'ofereix a Bladé per si pot ser d'alguna ajuda en el recull toponímic que aquest realitza sobre Benissanet. Tal com explica el seu fill, Artur Bladé i Font,⁵ Albert Manent, ja l'any 1964, insisteix a Bladé perquè dediqui un treball a la toponímia del seu poble

“LA PRIMERA D'AQUESTES CARTES ESTÀ DATADA DE L'ANY 1973, MENTRE QUE L'ÚLTIMA ÉS DE 1981, I, ENCARA QUE TOTES TENEN EN COMÚ QUE LA TEMÀTICA DE QUÈ TRACTEN ÉS LA TOPONÍMICA I L'ONOMÀSTICA, ES PODEN ESTRUCTURAR EN TRES BLOCS DIFERENTS.”

natal, treball que no començà fins a l'any 1973 i amb el qual guanyà l'edició de 1974 del premi Eduard Brossa de la Societat Catalana de Geografia.⁶

El segon bloc, que engloba un total de set cartes (quatre de signades per Artur Bladé i tres per Ramon Amigó), datades entre l'11 d'abril de 1980 (set anys després que la primera) i el 25 de gener de 1981,⁷ té com a eix central l'edició de l'estudi de toponímia de Benissanet d'Artur Bladé i Desumvila, que s'inclourà al primer número de la revista *Treballs de la Secció de Filologia i Història Literària* de l'Institut Ramon Berenguer IV de la Diputació de Tarragona,⁸ també per recomanació d'Albert Manent.⁹ Artur Bladé, tot i que ja ha pres com a model la transcripció fonètica que Amigó¹⁰ utilitza al seu estudi toponímic sobre Vila-seca, té certs dubtes a l'hora de transcriure fonèticament alguns topònims benissanetencs, dubtes més genèrics, com la fonètica de les es àtones, i altres més específics, com ara la transcripció de *ca la Felissa*. Així doncs, per suggeriment d'Albert Manent, es posa en contacte amb Ramon Amigó per exposar-li aquests dubtes, als quals Ramon Amigó respon amb celeritat. L'altra qüestió a la qual fa referència aquest bloc és a l'assistència d'ambdós amics al V Col·loqui d'Onomàstica, que es realitzarà el 6 de juny de 1980 a Vic i que culminarà amb la creació definitiva de la Societat d'Onomàstica,¹¹ a la qual Artur Bladé i Desumvila s'adhereix.

Per últim, el tercer bloc inclou les dues últimes cartes del recull, la primera signada per Ramon Amigó el 3 de març de 1981¹² i la segona, d'Artur Bladé i Desumvila, amb data d'11 de març de 1981.¹³ La toponímia i l'onomàstica també són el tema central d'aquests documents epistolars, en el qual, en primer lloc, Ramon Amigó demana a Artur Bladé que presenti al Centre de Lectura el treball sobre toponímia de les Borges del Camp de Ferran Jové i Hortonedà,¹⁴ oferiment que Bladé refusa per raons de salut, i l'assistència al VI Col·loqui d'Onomàstica,¹⁵ que es durà a terme a la ciutat de Tortosa els dies 12 i 13 de juny de 1981.

D'aquesta manera, tot i que breu, aquest recull epistolar, que seguidament es presenta transcrit, conforma un important testimoni no només de la relació entre Artur Bladé i Desumvila i Ramon Amigó, sinó també de la metodologia emprada en l'època per a la transcripció fonètica d'elements toponímics, a més de l'organització dels primers col·loquis de la Societat d'Onomàstica.

TRANSCRIPCIÓ DE LA CORRESPONDÈNCIA

Correspondència Ramon Amigó - Artur Bladé i Desumvila

Fons Artur Bladé i Desumvila, ACRE - 340-36-T2-3059

Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 1.369 (còpia)

3 setembre 1973

Sr. Artur Bladé Desumvila

Plaça de la Creu

Benissanet

Distingit amic,

El bon amic Anguera¹⁶ m'ha donat a llegir la vostra carta i això m'ofereix l'ocasió de dir-vos Déu vos guard! Com esteu? Fa temps que no ens hem vist, tot i que nosaltres

mantenim el contacte, si no directament amb vós, amb la vostra obra. Ho dic perquè no fa gaire vaig llegir *Crònica del país natal* (m'avergonyeix de no haver-lo llegit fins ara) i el vaig recomanar a la meua dona, que està ben d'acord amb mi sobre l'amenitat del vostre estil i el do que teniu d'ambientar els indrets i els personatges de què parleu. No sóc qui per a fer crítica literària (ni de cap mena, pobre de mi!) però res no em priva d'opinar molt favorablement sobre els vostres escrits.

Però no és pas això que m'ha fet posar a la màquina. Ja us deveu imaginar que ho faig per parlar de toponímia. M'hauria agradat de veure-us a la Sala el dia del "col·loqui".¹⁷ Va ésser interessant. A més, van [*sic*] conèixer algú que només coneixíem de nom. Els contactes estimulen, fins al punt que el Biarnès¹⁸ va fer un article que en algun punt s'excedia. Fet i fet, una explosió d'entusiasme que diu molt a favor d'ell. I que duri! Però vós sembla que us l'heu cregut al peu de la lletra, i vet ací que ens atribuïu una "autoritat preceptiva" que no tenim ni hem pretès mai de tenir (Déu *nos* en guard!). L'Albert¹⁹ i jo ens hem cenyit a les normes primitives i, a la pràctica —que ha estat bastant reiterada—, potser sí que hi hem aportat alguna innovació, sense pensar de fer-ne una prescripció. Les normes inicials són, doncs, les vàlides. Trobem útil d'afegir-hi un índex alfabètic, del qual no parlen les normes i de fer potser alguns altres petits retocs segons les característiques de cada terme.

A la Sala es va acordar de revisar les normes i de tornar-les a publicar amb les ampliacions que semblin útils; però encara no ens hi hem posat.

[...]

Només us he volgut tranquil·litzar pel que pertoca a la vostra feina feta. Suposo que heu fet un arplec considerable. Si desitgeu alguna altra opinió meua, només us cal demanar-me-la. I si voleu que un dia ens vegem per parlar-ne, em teniu a la vostra disposició.

Saludeu la vostra esposa i rebeu el meu particular afecte,

R. Amigó [rúbrica]

Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 19.14.62

Tarragona, 11 d'abril de 1980

Sr. Ramon Amigó

Reus

Benvolgut amic:

L'Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV ha de publicar (més o menys) properament un volum amb treballs diversos²⁰ entre els quals dos reculls de topònims: el de la Canonja, de M.T. Montaña, i el de Benissanet, que em van guardar amb el Brossa 1974. (Tinc la impressió que això que acabo de dir ja ho sabeu.) I vaig al gra. Tinc molts dubtes pel que toca a les notacions fonètiques. Les "Normes per a reculls de topònims", que m'ha enviat l'amic Manent m'han servit, però no pas totalment. Aleshores vaig redactar la fulla adjunta que en Manent, tal com veureu, ha revisada. Però ell també dubta si els benissanetencs fem la *a* neutra, o si pronunciem la *v*. Al final, m'aconsella d'adreçar-me al "Puigvert de la toponímia", que sou vós. I això és el que faig. Ja sé que us dono feina, però em consta que sabreu perdonar-m'ho.

Crec que els de Benissanet (com els de Móra d'Ebre) fem la vocal neutra al final de la paraula (no pas al mig en què pronunciem les *as* clarament). En el mot *casa*, per ex. la primera *a* és plena, al final sona com una *e* oberta, molt oberta. En el mot *baixada*, les dues primeres *as* són rotundes, la tercera és, al meu entendre, vocal neutra. (La diferència acabo d'observar-la ara en escriure, per equivocació, *neutre*, masculí (*e* tancada) i *neutra* (femení). Un altre exemple: al poble diem "Pere" i "pera". En el primer cas, les dues *es* són tancades. En el segon, la primera és tancada i la *a* sona com una *e* oberta. També diem, com a Reus, "pare" i "mare".

No pronunciem la *v*.

En la fulla adjunta, vaig oblidar de subratllar, com diuen les Normes, la *a* de Fèlissa, de Gandesa, de sénia. D'ací [*sic*] que Manent formulí les pertinents preguntes.

Jo us agrairia de retornar-me la fulla amb les observacions i correccions que us semblin oportunes. Pel que toca a les *as* rotundes (no finals) ¿quines cal accentuar? Els monosíl·labs (*ball*, *mas*) tal com fa Manent? I en el cas de "Bénissanét"? O "pauméréta"? O "Lozamportells"? O "Les bassesnòbes"? És evident que seria millor de fer-vos una visita, però... (a part del goig de veure-us) no podeu imaginar com em costa amunt. Esperar l'autocar a Tarragona, després a Reus, perdre tot un matí (o tota una tarda). D'altra banda, pel mitjà que he adoptat, us podeu prendre el temps que calgui (bé, tot el temps que calgui no, diguem fins el dia 25, ja que els reculls han d'anar a la impremta el 2 de maig) per corregir la fulla i retornar-me-la. Sé que ho fareu. I no cal dir que si teniu, vós també, algun dubte, m'ho podeu dir (per escrit o per telèfon: 21-24-61; sóc a casa gairebé tot el dia; pot dir-se que només surto a estirar les cames de la una a un quart de tres... si no fa mal temps).

Mercés [*sic*], Amigó. Afectes de casa a casa. Cordialment vostre,

Bladé [rúbrica]

Bladé i D.

Pl. de Prim, 9 - 4t 1a (Esc. A)

Oblidava dir-vos que al començament del recull s'hi consignen les "Fonts d'informació" amb una nota que diu: "A la columna de l'esquerra, en cursiva, es donen els noms escrits segons les normes ortogràfiques; a la columna de la dreta, en rodó, les notacions fonètiques. La *a* neutra és representada en cursiva. S'utilitza la *z* en substitució de la *s* per a indicar el lligam fonètic de l'article i el nom: *les Illetes* = "lezillétes".

Fons Artur Bladé i Desumvila, ACRE - 340-36-T2-3060

Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 19.14.61 (còpia)

3 maig 1980

Distingit amic Bladé,

He de començar per agrair-vos la confiança que em feu en el camp de la fonètica. Només tinc bastant aclarits els fonemes de la meua ciutat i dels meus veïnats, però no he tingut ocasió d'estudiar què passa en altres sectors del país. És un tema que em resulta complex. Me'n vaig adonar en fer el recull de Vilallonga de Ter, on vaig topar amb

dificultats, en aquest aspecte, tot i que aquelles terres són més o menys dintre l'òrbita del català central. En canvi, quan es passa el coll de Balaguer, o el de la Teixeta, les coses canvien bastant i no m'hi he aturat mai amb propòsits d'observació fonètica.

L'altre dia vaig parlar amb l'Albert sobre els vostres dubtes i no vam arribar a gaires conclusions que puguem donar per concloents. Arran d'una conversa que ell va tenir amb en Veny,²¹ es podria afirmar, quant a Benissanet:

– que les *a* àtones finals són relaxades tendint a neutres, però sense que ho siguin del tot;

– que les *e* àtones són totes *e* però (afegeixo jo, ara) potser s'hauria d'indicar si són tancades o obertes;

– que les *e* àtones inicials són totes *a*.

Amb vermell, indico alguns pocs dubtes que se'm plantegen llegint la llista:

– Salvatèrres: la 1a *a* no és tònica?

– pronuncieu *b* o *v*?

– mézamúnt: pronuncieu la *t* final?

– Fèlissà: la *i* deu ser tònica...

Se m'acut que les *e* àtones essent totes *e* (no neutres) i havent-se d'indicar si són obertes o tancades, si s'indica amb l'accent no queda clar per al lector si són tòniques o àtones. Per ex.: a sémentèri, només la 3a deu ésser tònica. En canvi, no es deu poder dir que les *e* àtones siguin sempre tancades, perquè en Fèlissà veig que la 1a (que deu ser àtona) és marcada com a oberta. La mateixa cosa deu ésser aplicable a les *o* febles, que alguna vegada doneu com a tancada (lómplidó), però que, quan són finals (pòlo, lamàro) no hi indiqueu res.

Tal com diu l'Albert, a la part fonètica no hi ha d'haver majúscules.

A la part normativa, a vegades escriviu el genèric en minúscula (camí, barranquet, coves, etc.) i a vegades en majúscula (Oliver, Mas, Sortidor...) Caldria unificar. Els específics que són formats per més d'un nom, a vegades veig que duen el primer en minúscula i el segon en majúscula (el pedrer de mossèn Pere). Diria que és preferible, en els específics, servir-se sempre de les majúscules (...de Mossèn Pere).

Com més hi penso, més m'adono que es plantegen també dificultats de representació gràfica. Per evitar d'haver de recórrer a signes estranys, potser caldria fer unes consideracions prèvies, que intentessin de simplificar els casos.

Com he dit, no tinc experiència en fonètica riberenca. Però si us havia d'ajudar que un dia anéssim a Benissanet a escoltar uns quants homes, procuraria destinar-hi un matí, o una tarda.

Celebro que el recull de Benissanet i el de la Canonja vagin cap a la impremta. Sento no poder-vos ésser de major utilitat immediata.

Saludeu la vostra muller i rebeu l'afecte cordial del vostre amic,

Deixava sense resposta unes preguntes que feu.

Jo accentuaria totes les vocals tòniques: bàll, màs, sàlvatèrres, bàssesnóves.

El cas de “paumereta” al Camp seria una neutra i a Benissanet deu ésser *a*; no l’accentuaria perquè no és una síl·laba tònica. Però en el cas de l’aiguamoll, com que és una paraula composta, té 2 vocals tòniques i jo les accentuaria totes dues.

Pronuncieu la *i* del grup *ix*: brúixoles? Si la pronuncieu, s’hauria de fer notar, perquè en el català central no es pronuncia.

Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 19.14.60

Tarragona, 6 de maig de 1980

Benvolgut Ramon Amigó:

Mercès per la vostra, que acabo de rebre. Abans ja m’havia orientat (fins a cert punt) gràcies a la Toponímia de Vila-seca²² facilitada per l’amic Ricomà.²³ Resten alguns dubtes, per exemple:

La Casa de la Vila (la gent diu calabila, però quina *a* cal accentuar? No es podria escriure “cà la bila”? Suposo que sí, com “cà la módistà”.

En el cas de “pòlo”, la segona *o*, en efecte, és tancada i, segons que dieu, cal subratllar-la perquè la posin en cursiva? És també el cas de Ca Estanislau, en què la gent diu “ca lao” (la qual cosa ve de la castellanització del nom: Estanislao).

Passo a comentar la vostra carta: no m’hi faig fort, però a mi em sembla que a Benissanet les *a* àtones finals són neutres (vós dieu relaxades, és un matís que caldria estudiar sobre el terreny: i d’ací que el proper estiu podríeu venir un dia a dinar amb nosaltres al poble, parlaríem amb la gent i etc.).

D’acord en que les *e* àtones inicials esdevenen *a* (ascolta, astudiant...).

Salvaterres. La primera *a* és tònica, com en “bàssesnoves”.

No fem la *v*. No pronunciem la *t* final.

Cas de Fèlissa. És així, esdrúixola, per estrany que sembli. Deu ser que la gent diu “Fèlis” i traspassen l’accent al femení.

Jo crec que les *e* àtones són sempre tancades. I també ni ha de tòniques que són tancades: carrétèra (i ara penso que diuen “carratèra”, tabérnèta, Térésèta, iglésia... (però séméntèri, tal com dieu). També tenim “la bassèta de péréstèbe” en què les quatre *e* (és a dir, les cinc) són tancades.

He unificat els genèrics, tots en majúscula: el Pedrer de Mossèn Pere. (La part fonètica en minúscules: lo pédré de mossén péré.)

Finalment, a “bruixes” fem la *i*, com a maduixes.

Expressions de casa a casa. I amb l’afecte de sempre,

Bladé [rúbrica]

Ah! I la meva adhesió a la Societat d’Onomàstica.

També ens agradaria anar a Vic el 6 de juny,²⁴ però... portant jo el cotxe ni pensar-hi. I anar-hi en tren, des de Tarragona, seria una “corvée”. Només en el cas que anéssiu sols, vós i la dona, i ens volguéssiu prendre, a mitges, pel que fa al viatge... Oi que em direu quelcom, amb franquesa?

Fons Artur Bladé i Desumvila, ACRE - 340-36-T2-3061

Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 19.14.59 (còpia)

Amic Bladé:

Tinc la vostra del dia 6. Quin batibull, això de la fonètica, oi?

Ca la Vila. Si ho escrivíem tot junt, accentuaria la primera *a*: calabíla. I si ho escrivíem separat, igualment. Em decantaria més aviat per escriure-ho separat.

Com que fins ara només havíem tractat amb el llenguatge del Camp, on les *a*, *e* febles són neutres i la *o* feble és *u*, no ens havíem trobat mai en el cas de vocals febles en les quals s'hagués de distingir que són febles obertes o febles tancades. M'és, doncs, un tema nou. Si recorríem als signes complicadíssims amb els quals es representa la fonètica, ho tindríem tot resolt; però nosaltres no hi hem recorregut mai, sinó que sempre hem utilitzat una representació fonètica *simplificada*. Si posàvem accent, greu o agut, a les àtones, es confondrien amb les tòniques. Potser podríem aprofitar l'anada a Vic per comentar aquest tema amb algú que tingui les idees més clares.

El cas de Fèlissa es podria comentar a la nota que deu acompanyar al topònim.

L'anada a Vic la coordina el Ferran Jover, de les Borges. Segurament que us telefonarà dintre de poc. De moment, comptant-hi amb el matrimoni Bladé, som deu viatgers i destinem tres autos per al viatge. Potser podreu viatjar amb el Ventura de Riudoms. La Maria Teresa Montaña podria anar amb el matrimoni Perea,²⁵ i els quatre restants, amb l'auto del Jover. Què us sembla?

La reserva d'allotjament l'haureu de fer directament, escrivint al Dr. Pladevall.

Ben cordialment vostre,

Ramon Amigó [rúbrica]

R. Amigó

La Vicaria, 2

Reus, 12 maig 1980

Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 19.14.46

Tarragona, 16 de maig de 1980

Benvolgut Amigó:

Uns mots per acusar recepció de la vostra i agrair-vos la gestió pro "Operació Vic". Tal com m'anunciàveu, em telefonà Ferran Jover i em digué que la dona i jo podríem anar amb el Ventura de Riudoms (o amb Perea, no ho recordo bé). Amb seguretat, doncs, per aquesta banda, avui o demà escriuré al Dr. Pladevall per a la reserva d'allotjament. Amb en Jover vam convenir de sortir el divendres, havent dinat. (Per cert que acabo de llegir al D.B. Albertí la remarcable personalitat del Dr. Pladevall. No en sabia res i ja me n'excuso.)

La fonètica m'és, realment, un maldecap. Tinc encara molts dubtes i no sé com sortirà la cosa. En les notacions fonètiques he accentuat les *e* tòniques amb el risc (en algun cas) de la confusió que esmenteu. Que Déu hi faci el que pugui. He aclarit que “Fèlissa” deriva de “Fèlis”, pronunciat així, i catalanització, suposo, de Fèlix (encara que aquest nom també és bo en català —almenys crec haver-ho llegit—).

Afectes de casa a casa. Us estreny cordialment la mà,
Bladé [rúbrica]

Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 19.14.45

Tarragona, 11 de juny de 1980

Bon amic Amigó:

Adjunto un bitllet de 500 pessetes, quota anual —per ara, com remarcà Moreu-Rey— de la Societat d'Onomàstica. Us les hauria pogut donar a Vic, però no se'm va ocórrer. Això us donarà una idea de com vaig sovint, d'esma perdut, pel món.

Suposo que el vostre retorn a Reus, dissabte, va ser repetidament mullat, com el nostre, per l'autopista. Però en dues hores vam ser a Tarragona.

Ahir, la M.T. Montaña i jo vam anar a lliurar els topònims a la impremta. El volum —amb altres escrits— apareixerà a la tardor (segons Ricomà).

Afecte de casa a casa. Us saluda cordialment,
Bladé [rúbrica]

Fons Artur Bladé i Desumvila, ACRE - 340-36-T2-3062

22 novembre 1980

Distingit amic,

He fet seguir a l'administració de la Societat d'Onomàstica els volants que em vau fer arribar.

Vam assistir a l'acte de presentació del volum *Treballs de la Secció de Filologia...*, i el vam adquirir. No us hi vam veure i vam pensar que estàveu ocupats amb les collites del vostre “feu” de Benissanet.

No caldria que us digués que m'he llegit el vostre “Recull” de cap a cap. Ja veureu què en penso (i us anticipo que tot són coses bones) quan rebreu el pròxim “Butlletí” de la Societat.

Saludeu la muller, de part nostra.
Ben cordialment vostre,
R. Amigó [rúbrica]

Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 1.370

Tarragona, 25 de gener de 1981

Sr. Ramon Amigó i Anglès

Reus

Bon amic:

Ahir vaig rebre el butlletí de la S. d'O. que porta el vostre amable comentari sobre el recull de topònims de Benissanet. No cal dir que us l'agraeixo de tot cor. Estic molt content que us hagi pogut "inspirar" tantes ratlles. Vol dir que no l'haveu [*sic*] escrit únicament per sortir del pas, sinó com el fruit d'haver llegit amb interès, i amb la ploma a la mà, la recopilació. D'altra banda, poseu en relleu algunes petites anècdotes i la meua dedicació per tal de donar una certa amenitat a uns estudis que, en la seva forma escrita, solen pecar de secs i de poc llegívols per als no encaboriats pel tema. Que ho haguéssiu remarcat, em plau. Algunes errades són sempre, pel que es veu, inevitables. En el cas que ens ocupa, només vaig poder corregir una vegada les galerades. Després vaig ser tot l'estiu a Benissanet i no em van avisar quan tenien llestes les compaginades. Una nova revisió de la meua part potser hauria evitat la menció "Nucli de població" en lloc inescaient. Pel que toca al cognom o renom *Bot*, la transcripció fonètica ha de portar *o* tancada, com al núm. 10. I no sé com no vaig veure la *o* oberta del top. 133. (Val a dir que també hauria pogut ser amb *o* oberta com la del poble Bot, de la Terra Alta.) Totes les seves observacions, a més de plaents, són alliçonadores. Agraït també per això. I amb ganes de veure-us, salutacions de casa a casa i l'afecte del vostre amic.

Bladé [rúbrica]

P.S. Tots els treballs del Butlletí m'han interessat. Cal perseverar.

Veig que formo part de la Junta directiva de la Societat, d'acord amb una conversa telefònica de fa dies (no recordo si amb vós o amb Moreu; tant és, pel cas).

Finalment, em permeto adjuntar els volants que vaig rebre amb el butlletí de cara a la cotització. No sé si us correspon la tasca de cursar-los, però com no he vist enlloc cap indicació al respecte, ni el domicili de la Societat... Disculpeu, en tot cas. Vostre,

Bladé [rúbrica]

Va ser un goig llegir en el núm. I, els vostres "Vint-i-cinc anys d'experiència...". De les lectures se'n treu més profit que de les exposicions orals —encara que aquestes solen tenir més emotivitat. Quan la cosa és ben dita, l'ovella es complau.

Fons Artur Bladé i Desumvila, ACRE - 340-36-T2-3063

Reus, 3 de març de 1981

Bon amic Bladé,

Suposo que aquell conat de grip ja deu haver passat i desitjo que no hagués estat gran cosa. Fa l'efecte que ha quedat poca gent sense tastar-la, enguany. A casa la vam arregar dos, però ens va ésser molt benigna.

A finals de mes haurà quedat definitivament imprès el recull de noms de lloc de les Borges del Camp, de Jové Hortonedà.²⁶ El publica l'Associació d'Estudis Reusencs. El dia de Sant Jordi, En Moreu farà la presentació de l'obra a les Borges, aprofitant la diada i perquè al poble ha desvetllat una certa expectació l'aparició del volum.

L'Associació d'Estudis Reusencs també n'ha de fer la presentació a Reus, als seus socis, i ens agradaria que la fes un personatge especialitzat en aquests quefers toponomàstics, no reusenc, de talla literària òbvia i reconeguda i aptitud per encarar-se amb un petit públic d'una quarantena de persones interessades. Ja deveu haver endevinat que el personatge sou vós. L'acte acostuma a tenir lloc al Centre de Lectura, a les 8 del vespre, i el podrem anunciar per al dia que vulgueu (dissabtes i diumenges exclosos), a partir de Sant Jordi. N'hi ha prou amb un parlament breu, de 25 a 30 minuts, però no hi fa res que sigui més llarg, si en teniu ganes. Ens donaríeu una gran satisfacció si acceptàveu el convit i jo, particularment, vull creure que sí, que l'acceptareu. Amb una mica d'anticipació, us enviaré un exemplar de l'obra perquè, si us sembla bé, hi pugueu basar el vostre parlament. Què us sembla? Tinc l'esperança d'una resposta afirmativa.

Quant a l'anada a Tortosa,²⁷ sobre la qual deveu haver rebut una circular amb un projecte de programa, potser us pot abellir de presentar-hi una ponència, o de formar part d'una ponència col·lectiva. A En Moreu i a mi ens sembla que seria escaient que hi intervinguéssiu d'una manera o altre, ben coneixedor i enamorat que sou d'aquell bocí de país.

Digueu-me'n alguna cosa, o digueu-la a En Moreu,²⁸ per poder anar transformant el projecte de programa en un programa de debò.

Amb aquesta carta pot semblar que pretengui abusar de la vostra amitat, però com que estic segur que us heu adonat de l'afecte que us porto, també tinc la confiança que la interpretareu amb la mateixa bondat que la del propòsit que l'ha dictada. És una coincidència que us hagi pogut parlar de totes dues coses alhora, encara que l'una sigui a un terme de dos mesos i l'altra, de quatre.

Presenteu els meus respectes a la vostra muller i rebeu l'afecte cordial del vostre amic.

R. Amigó [rúbrica]

Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 1.368

Fons Artur Bladé i Desumvila, ACRE - 340-36-T2-3191 (còpia)

Tarragona, 11 de març de 1981

Sr. Ramon Amigó

Reus

Benvolgut amic:

Com veieu, he deixat passar uns dies abans de respondre a la vostra amable —amabilíssima— del 3 p.p. En primer lloc, no tenia esma d'escriure (encara malalt) i, segonament, no sabia què dir-vos. És la veritat.

Aquell conat de grip de què parreu, esdevingué una bronquitis completa i amb tota la seva esplendor de sorolls i xiulets de pit, atacs de tos solemne, insomnis, etc. Va necessitar

sulfamides, antibiòtics i tota la requincalla. I la cosa no està resolta del tot. Hem passat trenta dies, trenta, sense sortir de casa, ni la dona ni jo, perquè ella també va caure malalta i va caldre que vinguessin uns dies, de Barcelona, el fill i la jove. Malament rai.

Agraeixo de tot cor les vostres paraules dedicades a la meua humil i ara “desconxinflada” (com diuen a Mèxic, *debraqué* diuen al país que sabeu) persona; i em sap molt greu, per això mateix, no poder fer honor ni a les vostres paraules ni a la vostra esperança que jo pugui venir a Reus un vespre (només de pensar-hi em sento el front humit) a parlar 30 minuts, o més, de toponímia. Què podria dir? Sabeu molt bé que les meves coneixences d'aquesta assignatura són precàries, precàries del tot, gairebé inexistents. Quedaria malament (fins i tot trobant-me en forma) i això, ni vós ni els vostres altres amics, no m'ho desitgeu. Deixem-ho, doncs, per la pau, us ho prego. Sou nombrosos els qui ho podeu fer, i ho fareu, millor que jo.

Pel que toca a la possibilitat d'anar a Tortosa, se'm presenta (com d'habitud i això m'angunieja) la dificultat del viatge... Ara penso, però, que en aquella data (12 de juny, segons el projecte de programa que m'ha enviat Moreu-Rey) és possible que jo em trobi a Benissanet, més animat que ara, i que m'arrisqui a fer en automòbil, sense molestar a ningú, la cinquantena de quilòmetres que separen el meu poble de la capital del Baix Ebre (tot i suposar que allí, deixar el cotxe al carrer, com a tot arreu, deu ser un problema; sobretot per a mi que no sé fer marxa enrera). Un altre problema deu ser l'allotjament. Cal passar-hi una nit. A Vic, la solució de l'Hotel Colom va ser bona. La trobareu, per l'estil, a Tortosa? Confio que sí. Ja m'ho direu, per si de cas. Ara, de ponències, per la meua part, res de res. En canvi, tinc un text literari, *Visió de l'Ebre català* (on surten alguns topònims), que em fou premiat, a Tortosa justament, en un concurs convocat amb motiu de les Festes populars Pompeu Fabra fa uns anys. No sé si la lectura, total o parcial (són 24 folis) d'aqueix text, hi encaixaria.²⁹ Us ho dic a tall d'informació i sense cap il·lusió. Així que... Per cert, l'amic Carmel Biarnés es va proposar de donar, ell, el meu nom a Massip perquè em reservés un lloc a la presidència. Li vaig dir que no digués res.

No he dubtat del vostre afecte i vós podeu estar segur que hi corresponc. Generalment, al llarg de la meua vida, no he tingut un no per als meus amics i menys tractant-se [*sic*] d'activitats patriòtiques o culturals. Però ara, els anys (vaig complir-ne 74 el dia 2 d'aquest mes de març) i la meua mala salut de ferro, com deia Pujols, em fan claudicar. Així que us demano de fer-vos càrrec del meu estat d'esperit. Faig una muntanya de qualsevol cosa. Potser això passarà. No ho sé. De moment, tant se val dir com no dir. Abans de caure malalt, l'amic Carod-Rovira em va demanar de participar en un cicle de conferències, sobre el Tarragonès, organitzat per Òmnium Cultural. Per allò de no saber dir que no, em vaig comprometre a parlar de “Prosa i assaig”. I ara me'n penedeixo. S'apropa la data i no tinc res preparat. Abans, bé o malament, improvisava. Ara ja no. Veig que aquesta carta ha esdevingut una mena de llarga confessió. No era el meu propòsit. Espero que em perdonareu.

Agraïxo sincerament totes les seves atencions i gentileeses. Tant de bo que em fos possible de provar-ho, un dia o altre. I acabo. Amb ganes de veure-us, us saludo —de part també de la meua muller, sense que ens oblidem de la vostra— amb la més cordial de les abraçades.

Bladé [rúbrica]

BIBLIOGRAFIA

- AMIGÓ, R. (1978): *Toponímia de Vila-seca de Solcina i el seu terme municipal*. Agrupació Cultural de Vila-seca, Vila-seca.
- CASTELLVELL, V. (2016): «Panoràmica onomàstica de la Ribera d'Ebre. De la monografia a la notícia local», dins *Noms de lloc i de persona de la Ribera d'Ebre i altres estudis d'onomàstica*. Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre, Flix, p. 169-189.
- BLADÉ DESUMVILA, A. (1980): «Topònims de la vila de Benissanet i el seu terme municipal (amb una notícia de la pròpia comarca)». *Treballs de la Secció de Filologia i Història Literària*, 1: 85-160.
- (2010): *Obra completa. Volum 10: Cicle dels dietaris I*, Cossetània, Valls.
- (2012): *Obra completa. Volum 12: Cicle dels dietaris II*, Cossetània, Valls.
- BLADÉ FONT, A. (2016): «Gènesi i continguts de l'obra onomàstica d'Artur Bladé Desumvila: "Topònims de la vila de Benissanet i el seu terme municipal"», dins *Noms de lloc i de persona de la Ribera d'Ebre i altres estudis d'onomàstica*. Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre, Flix, p. 115-126.
- GARCIA, Xavier (2009): *Artur Bladé en la política i la literatura catalanes del segle xx*. Cossetània, Valls.
- JOVÉ I HORTONEDA, F. (1981): *Toponímia de les Borges del Camp i del seu terme municipal*. Associació d'Estudis Reusencs, Reus.
- MARRUGAT, R. (2008): «Viure a Tarragona, el dietari tarragoní d'Artur Bladé i Desumvila», dins *Artur Bladé i Desumvila. Escriptor de l'Ebre català, cronista de l'exili*. Arola, Tarragona.
- MASSOT I MUNTANER, J. et al. (2001): *Records d'abir i d'avui. Homenatge a Albert Manent amb motiu dels 70 anys*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.

NOTES

1. BLADÉ I DESUMVILA, A. (2010), p. 99.
2. BLADÉ I DESUMVILA, A. (2012), p. 378.
3. Fons Artur Bladé i Desumvila, ACRE - 340-36-T2-3059; Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 1.369 (còpia).
4. Font: <<http://www.onomastica.cat/ca/seminar/la-sala-de-comalats>>. Consulta: 10 de juny de 2016.
5. BLADÉ I FONT (2016).
6. Font: <<http://scg.iec.cat/Scg7/Scg72/S729113a.htm>>. Consulta: 10 de juny de 2016.
7. Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 19.14.62 (11-04-1980); Fons Artur Bladé i Desumvila, ACRE - 340-36-T2-3060 (03-05-1980); Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 19.14.60 (06-05-1980); Fons Artur Bladé i Desumvila, ACRE - 340-36-T2-3061 (12-05-1980); Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 19.14.46 (16-05-1980); Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 19.14.45 (11-06-1980); Fons Artur Bladé i Desumvila, ACRE - 340-36-T2-3062 (22-11-1980); Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 1370 (25-01-1981).
8. BLADÉ I DESUMVILA (1980): 85-160.
9. BLADÉ I FONT (2016).
10. AMIGÓ, R. (1978).
11. Font: <<http://www.onomastica.cat/ca/seminar/vic>>. Consulta: 10 de juny de 2016.

12. Fons Artur Bladé i Desumvila, ACRE - 340-36-T2-3063.
13. Fons Ramon Amigó, BCLR - NR 1368.
14. JOVÉ I HORTONEDA, F. (1981).
15. Font: <<http://www.onomastica.cat/ca/seminar/tortosa>>. Consulta: 10 de juny de 2016.
16. Amigó fa referència a l'historiador Pere Anguera Nolla (Reus, 1953–2010), que havia conegut Artur Bladé i Desumvila aquell mateix any 1973 (BLADÉ I DESUMVILA, A., 2012, p. 131).
17. Aquest “col·loqui” correspon al I Col·loqui d'Onomàstica, que es va dur a terme l'any 1973 a la Sala de Comalats (la Conca de Barberà). Es considera el primer precedent de la creació de la Societat d'Onomàstica, l'any 1980 (Font: <<http://www.onomastica.cat/ca/seminar/la-sala-de-comalats>>. Consulta: 10 de juny de 2016.)
18. Aquí es parla de Carmel Biarnés (Ascó, 1928–1990), periodista, humanista, erudit local, la tasca d'investigació del qual, tot i centrar-se en els moriscos de la Ribera d'Ebre, també abasta alguns estudis sobre toponímia (CASTELLVELL, V., 2016).
19. L'escriptor Albert Manent (Premià de Dalt, 1930 – Barcelona, 2014), llicenciat en filologia catalana, fou un dels fundadors de la Societat d'Onomàstica, disciplina a la qual dedicà diversos estudis (MASSOT I MUNTANER, Josep et al., 2001).
20. BLADÉ I DESUMVILA, A. (1980). «Topònims de la vila de Benissanet i el seu terme municipal (Amb una notícia de la pròpia comarca)». *Treballs de la Secció de Filologia i Història Literària*, 1: 85-160.
21. Joan Veny (Campos, Mallorca, 1922), catedràtic de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona i un dels lingüistes i dialectòlegs de més prestigi dels Països Catalans.
22. AMIGÓ, R. (1978).
23. L'historiador de l'art Francesc Xavier Ricomà i Vendrell, que va ser vicepresident i director de l'Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV a partir de l'any 1983.
24. Bladé, amb aquesta sortida, fa referència al V Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, que es realitzà el 6 de juny de 1980 a Vic i que culminà amb la creació definitiva de la Societat. En les actes del col·loqui (font: <<http://www.onomastica.cat/ca/seminar/vic>>, consulta: 10 de juny de 2016) hi apareix com a assistent.
25. Eugeni Perea (Riudoms, 1953), historiador i arxiver de la Diputació de Tarragona.
26. JOVÉ I HORTONEDA, F. (1981).
27. Amb aquesta anada a Tortosa, Amigó fa referència al VI Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, duta a terme a Tortosa els dies 12 i 13 de juny de 1981 (Font: <<http://www.onomastica.cat/ca/seminar/tortosa>>. Consulta: 10 de juny de 2016.)
28. Enric Moreu-Rey (Barcelona, 1917–1992) fou fundador i secretari general de la Societat d'Onomàstica.
29. Finalment, aquest text no es presentà, al VI Col·loqui d'Onomàstica.